

УДК 339.924

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/36.26>

Радзівська С.О.

доцент

Державне некомерційне підприємство

«Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3680-7952>

ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ РЕГІОНАЛЬНОГО ВСЕОХОПЛЮЮЧОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Висвітлено особливості торгівлі послугами країн РВЕП протягом 2015–2023 років. КНР зменшила як частку експорту послуг, так і частку імпорту послуг, у той час як Сінгапур збільшив як частку експорту послуг, так і частку імпорту послуг у РВЕП й у світі. Десять країн з п'ятнадцяти мають від'ємне сальдо торгівлі послугами у 2023 році. Австралія, Індонезія та В'єтнам збільшили як частку експорту, так і частку імпорту послуг у об'єднанні; Таїланд, Малайзія, М'янма та Бруней скоротили як частку експорту, так і частку імпорту послуг у РВЕП. Динаміка питомої ваги експорту послуг держав РВЕП у світовому експорті послуг має тенденцію до зниження; динаміка питомої ваги імпорту послуг учасниць РВЕП у світовому імпорті послуг характеризується негативною тенденцією. У 2023 р. країни РВЕП експортували 16,9% світового експорту послуг та імпортували 21,18% світового імпорту послуг.

Ключові слова: трансформація регіонального розвитку, інтеграційні процеси в Азії й АТР, АСЕАН, РВЕП, КНР, Республіка Сінгапур, експорт послуг, імпорт послуг, сальдо торгівлі послугами, зовнішня торгівля послугами.

Постановка проблеми. Розвиток людства наприкінці XX – на початку XXI ст. засвідчив невинуватеність очікувань щодо уніфікації світу шляхом поширення на держави Азії й Африки західних моделей розвитку. На основі спроб адаптації західного досвіду країнами азійських і африканських регіонів утворилися різноманітні моделі розвитку, що спиралися на національні особливості і самобутність цих країн, обумовлені їх географією, історією, культурою, традиціями [1, с. 8].

Китайські ініціативи свідчать про намагання КНР забезпечити провідні позиції в азійських інтеграційних процесах й активно використати їх для просування своїх стратегічних цілей [1, с. 260]. З тріади – Європи, Північної Америки та АТР, які представлені відповідно такими регіональними інтеграційними об'єднаннями як ЄС, ЮСМКА й АСЕАН – лише АСЕАН вдалося вийти на новий рівень економічної співпраці, підписавши Угоду про створення Регіонального Всеохоплюючого Економічного партнерства (РВЕП). Протягом 2015–2023 рр., згідно з даними ЮНКТАД, у світовій економіці перше місце за номінальним сукупним ВВП серед регіональних інтеграційних об'єднань посідала ЮСМКА, частка регіонального номінального ВВП якого збільшилася з 27,62% до 29,77%; питома вага регіонального ВВП ЄС впала з 21,49% до 17,51%; частка ВВП АСЕАН зросла з 3,28% до 3,59% [2; 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження трансформаційних та інтеграційно-деінтеграційних процесів, які є характерними для сучасного етапу розвитку світового господарства зробили такі зарубіжні вчені, як: У. Бек, І. Валлерстайн, Д. Гвишиані, Дж. Гелбрейт, Е. Гідденс, М. Кастельс, Г. Колодко, Г. Кіссінджер, П. Кругман, О. Ланге, Д. Медоуз, А. Печчеї, Р. Робертсон, Д. Родрік, Дж. Сакс, Дж. Стігліц, С. Хантингтон та інші. Серед вітчизняних вчених слід назвати Л. Антонюк, О. Білоруса, І. Бураковського, В. Власова, А. Гальчинського, Б. Гаврилишина, В. Гейця, Н. Горюню [1, с.27–49], А. Гриценка, П. Єценка, М. Зверя-

кова, М. Згуровського, Т. Кальченка, Л. Кістерського [4], О. Лукаш [1, с. 76–109], Л. Лук'яненко, В. Мармазова [4], В. Новікова, О. Олійника [1, с. 50–75], Т. Орехову, І. Піляєва [4], А. Румянцева, С. Сіденко, В. Сіденка, Я. Столярчук, В. Тарасевича, В.Шведа [1, с. 110–133], О. Швиданенка, О. Чугаєва, В. Чужикова та багатьох інших.

Мета статті – проаналізувати динаміку експорту та імпорту послуг, динаміку сальдо торгівлі послугами і динаміку обсягу зовнішньої торгівлі послугами КНР, Японії, Південної Кореї, Республіки Сінгапур, Австралії, В'єтнаму, Малайзії, Таїланду, Індонезії, Філіппін, Нової Зеландії, Камбоджі, М'янми, Брунею, Лаосу протягом 2015–2023 років.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наразі до РВЕП входять 10 країн-членів АСЕАН, а також Китай, Японія, Південна Корея, Австралія та Нова Зеландія. Спеціальний адміністративний район КНР Гонконг, Шрі-Ланка та Чилі подали заявки на приєднання до РВЕП. На думку експертів та аналітиків, просування РВЕП сприятиме економічному зростанню в АТР й допоможе стабілізувати світову торговельну систему [6].

У 2023 р. серед регіональних інтеграційних об'єднань за обсягом виробленого номінального ВВП у світовій економіці інтеграційний блок РВЕП, створений на основі АСЕАН за активної участі КНР, зайняв друге місце (29 480 672 млн дол. США, або 28,07% світового ВВП), ЄС – третє (18 387 652 млн дол. США, або 17,51% світового ВВП) [2; 3].

Відзначимо, що перемовини щодо формування РВЕП було розпочато лідерами 10 країн-членів АСЕАН та шести партнерів АСЕАН по ЗВТ (Австралія, КНР, Індія, Японія, Республіка Корея та Нова Зеландія) під час 21-го Саміту АСЕАН у Камбоджі в листопаді 2012 року; сфера охоплення: торгівля товарами, торгівля послугами, інвестиції, економічне та технічне співробітництво, інтелектуальна власність, конкуренція, врегулювання спорів, електронна комерція, малі та середні підприємства тощо. Індія вийшла з процесу перемовин

щодо формування РВЕП майже перед підписанням Угоди, у листопаді 2019 року, пояснюючи це величезним від'ємним сальдо у торгівлі з КНР. Тобто, 16 країн розпочали перемовини щодо формування РВЕП у листопаді 2012 року, однак 15 учасниць підписали Угоду в листопаді 2020 року, при цьому її було ратифіковано всіма 15 державами лише у 2023 році. Результати розрахунків, здійснених у попередньому дослідженні, які мають умовний характер через те, що угоду на той час не було ратифіковано, а Індія планувала бути учасницею, засвідчують, що сукупний ВВП РВЕП у складі 16 країн, тобто разом із Індією, у 2015 р. становив 30,38% світового ВВП; у 2018 р. – вже 32,24% глобального ВВП [2; 3]. Саме тому в межах даної публікації сфокусуємо увагу на активізації торговельних відносин учасниць РВЕП.

У 2023 р. до десятки найбільших експортерів послуг серед країн-учасниць РВЕП (табл. 1) увійшли КНР (381 млрд дол. США), Сінгапур (328 млрд дол. США), Японія (207 млрд дол. США), Південна Корея (124 млрд дол. США), Австралія (74 млрд дол. США), Таїланд (57 млрд дол. США), Філіппіни (48 млрд дол. США), Малайзія (43 млрд дол. США), Індонезія (33 млрд дол. США), В'єтнам (20 млрд дол. США).

У 2023 р. до десятки найбільших імпортерів послуг серед держав блоку (табл. 2) потрапили КНР (552 млрд дол. США), Сінгапур (295 млрд дол. США), Японія (226 млрд дол. США), Південна Корея (147 млрд дол. США), Австралія (84 млрд дол. США), Таїланд (65 млрд дол. США), Малайзія (52 млрд дол. США), Індонезія (51 млрд дол. США), Філіппіни (29 млрд дол. США), В'єтнам (29 млрд дол. США).

Дані табл. 1 і табл. 2 вказують, що протягом 2015–2023 рр. деякі країни РВЕП суттєво збільшили

як обсяги експорту послуг, так і обсяги імпорту послуг (Сінгапур – на 134,98% і на 105,97% відповідно; В'єтнам – на 74,95% і на 87,47%); тоді як окремі учасниці об'єднання збільшили обсяги експорту послуг (Філіппіни – на 71,42%; Лаос – на 63,83%); або здебільшого обсяги імпорту послуг (Індонезія – на 69,05%).

Відзначимо, що КНР дещо втрачає позиції у торгівлі послугами: якщо в 2015 р. питома вага експорту послуг КНР становила 31,30% усього експорту послуг об'єднання, або 5,94% світового експорту послуг відповідно, то в 2023 р. частка експорту послуг КНР скоротилася до 28,50% усього експорту послуг об'єднання, або зменшилася до 4,82% світового експорту послуг (табл. 1). У 2015 р. частка імпорту послуг КНР становила 41,29% усього імпорту послуг об'єднання, або 9,91% світового імпорту послуг, однак у 2023 р. питома вага імпорту послуг КНР скоротилася до 35,51% усього імпорту послуг об'єднання, або зменшилася до 7,52% світового імпорту послуг (табл. 2).

Республіка Сінгапур збільшує обсяги як експорту, так і імпорту послуг. Так, якщо в 2015 р. питома вага експорту послуг Республіки Сінгапур становила 15,25% усього експорту послуг об'єднання, або 2,89% світового експорту послуг відповідно, то в 2023 р. частка експорту послуг Республіки Сінгапур сягнула 24,53% усього експорту послуг об'єднання, або збільшилася до 4,15% світового експорту послуг (табл. 1). У 2015 р. частка імпорту послуг Республіки Сінгапур становила 12,63% усього імпорту послуг об'єднання, або 3,03% світового імпорту послуг, то вже у 2023 р. питома вага імпорту послуг Республіки Сінгапур зросла до 19,01% усього імпорту послуг об'єднання, або збільшилася до 4,03% світового імпорту послуг (табл. 2).

Таблиця 1 – Динаміка експорту послуг* країн РВЕП, млн дол. США, 2015–2023

	КНР	Республіка Сінгапур	Японія	Південна Корея	Австралія	Таїланд
2015	286'540	139'611	162'173	97'877	49'118	60'643
2018	266'841	184'015	192'006	96'601	69'171	84'091
2019	283'192	223'707	209'501	103'839	70'469	81'178
2020	280'629	216'589	169'354	89'596	49'429	30'997
2021	394'273	282'608	170'818	119'949	44'681	25'407
2022	424'056	336'563	169'394	130'181	51'602	38'901
2023	381'121	328'051	206'623	123'743	73'724	56'662
	Філіппіни	Малайзія	Індонезія	В'єтнам	Нова Зеландія	Камбоджа
2015	28'167	34'844	21'891	11'200	14'300	3'943
2018	37'469	39'641	27'932	15'106	16'899	5'451
2019	41'264	41'089	31'642	16'652	18'141	6'086
2020	31'822	22'155	15'016	6'290	11'957	1'767
2021	33'570	21'246	13'951	3'673	9'862	657
2022	41'122	31'942	23'208	13'526	11'325	2'318
2023	48'285	42'671	33'276	19'594	15'473	4'188
	М'янма	Бруней	Лаос	РВЕП	Світ	
2015	3'749	577	810	915'443	4'826'030	
2018	5'370	581	921	1'042'095	5'845'070	
2019	7'018	618	1'179	1'135'575	6'357'623	
2020	4'230	351	346	930'528	5'263'490	
2021	2'216	200	125	1'123'236	6'334'064	
2022	2'622	282	406	1'277'448	7'306'879	
2023	2'038	340	1'327	1'337'116	7'913'451	

* US\$ at current prices in millions. Last updated 29 Jul. 2024

Джерело: розраховано за [5]

Таблиця 2 – Динаміка імпорту послуг* країн РВЕП, млн дол. США, 2015–2023

	КНР	Республіка Сінгапур	Японія	Південна Корея	Австралія	
2015	468'896	143'469	175'641	113'585	54'622	
2018	525'040	186'956	200'047	124'262	71'851	
2019	500'680	208'736	219'427	130'684	71'825	
2020	381'088	210'475	198'186	104'266	40'258	
2021	426'998	247'043	209'502	125'235	41'482	
2022	465'053	295'001	211'438	135'729	66'564	
2023	551'995	295'499	226'028	146'657	83'786	
	Таїланд	Малайзія	Індонезія	Філіппіни	В'єтнам	Нова Зеландія
2015	50'779	40'044	30'384	23'924	15'501	11'680
2018	55'276	44'550	35'034	26'976	18'399	13'736
2019	56'855	43'711	39'282	28'225	19'028	15'556
2020	45'466	33'381	24'771	17'956	18'325	11'447
2021	57'905	37'080	28'550	19'531	19'407	13'744
2022	62'859	45'245	43'165	25'226	27'429	17'249
2023	64'772	52'196	51'365	29'165	29'059	17'299
	Камбоджа	М'янма	Бруней	Лаос	РВЕП	Світ
2015	1'907	2'392	2'225	566	1'135'615	4'729'460
2018	3'016	3'983	1'574	1'154	1'311'854	5'603'620
2019	3'274	3'665	1'806	1'246	1'344'000	6'087'657
2020	2'025	3'265	1'206	445	1'092'560	5'008'209
2021	2'090	2'006	897	252	1'231'722	5'805'389
2022	2'754	2'140	1'130	528	1'401'510	6'714'039
2023	2'870	1'688	1'642	678	1'554'699	7'341'048

* US\$ at current prices in millions. Last updated 29 Jul. 2024

Джерело: розраховано за [5]

У 2015 р. питома вага експорту послуг Японії становила 17,72% усього експорту послуг РВЕП, або 3,36% світового експорту послуг, однак у 2023 р. питома вага експорту послуг Японії скоротилася до 15,45% усього експорту послуг об'єднання, або до 2,61% світового експорту послуг (табл. 1). У 2015 р. частка імпорту послуг Японії становила 15,47% усього імпорту послуг РВЕП, або 3,71% світового імпорту послуг, при цьому в 2023 р. частка імпорту послуг Японії скоротилася до 14,54% усього імпорту послуг об'єднання, або до 3,08% світового імпорту послуг (табл. 2).

Протягом 2015–2023 рр. частка експорту послуг Південної Кореї впала з 10,69% до 9,25% у РВЕП, та відповідно – з 2,02% до 1,56% у світі (табл. 1); частка імпорту послуг Південної Кореї також дещо скоротилася – з 10,00% до 9,43% у РВЕП, та відповідно – з 2,40% до 1,99% у світі (табл. 2).

Протягом проаналізованого проміжку часу (табл. 1 і табл. 2) деякі країни збільшили як питому вагу експорту послуг, так і питому вагу імпорту послуг у РВЕП, наприклад: Австралія – на 0,14% (з 5,37% до 5,51%) та на 0,58% (з 4,81% до 5,39%) відповідно; Індонезія – на 0,1% (з 2,39% до 2,49%) та на 0,62% (з 2,68% до 3,30%); В'єтнам – на 0,25% (з 1,22% до 1,47%) та на 0,51% (з 1,36% до 1,87%).

Водночас частка лише експорту послуг деяких країн у об'єднанні зросла, наприклад: Філіппін – з 3,08% до 3,61% (табл. 1); і частка тільки імпорту послуг таких учасниць РВЕП збільшилася: Нової Зеландії – з 1,03% до 1,11%; Камбоджі – з 0,17% до 0,18% (табл. 2).

Як засвідчують результати розрахунків (табл. 1 і табл. 2), протягом обраного періоду питома вага як експорту послуг, так і імпорту послуг у РВЕП таких країн скоротилася: Таїланду – на 2,38% (з 6,62% до 4,24%) та на 0,3% (з 4,47% до 4,17%); Малайзії – 0,62% (з 3,81% до 3,19%) та на 0,17% (з 3,53% до 3,36%); М'янми – 0,26% (з 0,41% до 0,15%) та на 0,1% (з 0,21% до 0,11%); Брунею – 0,03% (з 0,06% до 0,03%) та на 0,09% (з 0,2% до 0,11%).

У той же час частка експорту послуг у РВЕП зменшилася: Нової Зеландії – з 1,56% до 1,16%; Камбоджі – з 0,43% до 0,31%; (табл. 1), та частка імпорту послуг таких країн РВЕП впала: Філіппін – з 2,11% до 1,88%; Лаосу – з 0,05% до 0,04% (табл. 2).

Внаслідок такої динаміки експорту та імпорту послуг за обсягами позитивного сальдо торгівлі послугами у 2023 р. (табл. 3) Сінгапур зайняв перше місце (32'552 млн дол. США) серед держав-учасниць РВЕП. На другому місці – Філіппіни (19'120 млн дол. США); на третьому – Камбоджа (1'318 млн дол. США); на четвертому – Лаос (649 млн дол. США); на п'ятому – М'янма (350 млн дол. США).

Натомість у 2023 р. серед країн РВЕП КНР мала найбільший дефіцит зовнішньої торгівлі послугами (170'874 млн дол. США); на другому місці – Південна Корея (22'914 млн дол. США); на третьому – Японія (19'405 млн дол. США); на четвертому – Індонезія (18'089 млн дол. США); на п'ятому – Австралія (10'062 млн дол. США); на шостому – Малайзія (9'525 млн дол. США); на сьомому – В'єтнам (9'465 млн дол. США); на восьмому – Таїланд (8'110 млн дол. США) тощо (табл. 3).

Таблиця 3 – Динаміка сальдо торгівлі послугами* країн РВЕП, млн дол. США, 2015–2023

	Республіка Сінгапур	Філіппіни	Камбоджа	Лаос	М'янма	Бруней
2015	-3'858	4'243	2'036	244	1'357	-1'648
2018	-2'941	10'493	2'435	-233	1'387	-993
2019	14'971	13'039	2'812	-67	3'353	-1'188
2020	6'114	13'866	-258	-99	965	-855
2021	35'565	14'039	-1'433	-127	210	-697
2022	41'562	15'896	-436	-122	482	-848
2023	32'552	19'120	1'318	649	350	-1'302
	Нова Зеландія	Таїланд	В'єтнам	Малайзія	Австралія	
2015	2'620	9'864	-4'301	-5'200	-5'504	
2018	3'163	28'815	-3'293	-4'909	-2'680	
2019	2'585	24'323	-2'376	-2'622	-1'356	
2020	510	-14'469	-12'035	-11'226	9'171	
2021	-3'882	-32'498	-15'734	-15'834	3'199	
2022	-5'924	-23'958	-13'903	-13'303	-14'962	
2023	-1'826	-8'110	-9'465	-9'525	-10'062	
	Індонезія	Японія	Південна Корея	КНР	РВЕП	
2015	-8'493	-13'468	-15'708	-182'356	-220'172	
2018	-7'102	-8'041	-27'661	-258'199	-269'759	
2019	-7'640	-9'926	-26'845	-217'488	-208'425	
2020	-9'755	-28'832	-14'670	-100'459	-162'032	
2021	-14'599	-38'684	-5'286	-32'725	-108'486	
2022	-19'957	-42'044	-5'548	-40'997	-124'062	
2023	-18'089	-19'405	-22'914	-170'874	-217'583	

* US\$ at current prices in millions. Last updated 29 Jul. 2024

Джерело: розраховано за [5]

Як засвідчують наведені дані (табл. 1), протягом 2015–2023 рр. вартісні обсяги експорту послуг РВЕП зросли на 46,06%, або на 421'673 млн дол. США, у той час як вартісні обсяги експорту послуг світу збільшилися на 63,97%, або на 3'087'421 млн дол. США. Протягом проаналізованого проміжку часу, як засвідчують результати розрахунків (табл. 2), вартісні обсяги імпорту послуг РВЕП зросли на 36,9%, або на 419'084 млн дол. США, у той час як вартісні обсяги імпорту послуг світу – на 55,22%, або на 2'611'588 млн дол. США. Тобто, експорт та імпорт послуг РВЕП (табл. 1 та табл. 2) зростав досить повільно у порівнянні із середньосвітовим показником (55–64%), коливаючись в межах (36–47%), причому обсяги експорту послуг регіонального інтеграційного об'єднання збільшувалися дещо швидше порівняно із обсягами імпорту послуг протягом обраного періоду.

Як вказує розрахунок, вартість імпортованих послуг перевищувала вартість експортованих послуг (рис. 1): негативне сальдо торгівлі послугами РВЕП у 2023 р. становило 217'583 млн дол. США (у 2015 р. – 220'172 млн дол. США; у 2018 р. – 269'759 млн дол. США; у 2019 р. – 208'425 млн дол. США; у 2020 р. – 162'032 млн дол. США; у 2021 р. – 108'486 млн дол. США; у 2022 р. – 124'062 млн дол. США відповідно).

У 2015 р. внесок РВЕП склав 915'443 млн дол. США у сукупний світовий експорт послуг (4'826'030 млн дол. США), що становить 18,97% світового експорту послуг (табл. 1; рис. 2). У 2023 р. внесок РВЕП склав 1'337'116 млн дол. США у сукупний світовий експорт послуг (7'913'451 млн дол. США), що становить 16,9% світового експорту послуг. Тренд динаміки

частки експорту послуг держав РВЕП у світовому експорті послуг протягом 2015–2023 рр. має такий вигляд: $y = -0,2514x + 18,784$.

У 2015 р. внесок РВЕП склав 1'135'615 млн дол. США у сукупний світовий імпорт послуг (4'729'460 млн дол. США), що становить 24,01% світового імпорту послуг (табл. 2; рис. 2). У 2023 р. внесок РВЕП склав 1'554'699 млн дол. США у сукупний світовий імпорт послуг (7'341'048 млн дол. США), що становить 21,18% світового імпорту послуг. Тренд динаміки частки імпорту послуг учасниць РВЕП в світовому імпорті послуг протягом 2015–2023 рр. має такий вигляд: $y = -0,5154x + 24,146$.

У 2023 р. обсяг зовнішньої торгівлі послугами держав-учасниць РВЕП склав 2'891'815 млн дол. США, продемонструвавши зростання (табл. 4) на 40,99% у порівнянні з показником 2015 року (2'051'058 млн дол. США).

Протягом досліджуваного періоду, як засвідчують результати розрахунків, Сінгапур збільшив загальний обсяг зовнішньої торгівлі послугами у 2,2 раза (з 283'080 млн дол. США до 623'550 млн дол. США). На увагу також заслуговують країни, яким вдалося суттєво збільшити загальний обсяг зовнішньої торгівлі послугами: В'єтнам (збільшення обсягу торгівлі послугами в 1,82 раза: з 26'701 млн дол. США у 2015 р. до 48'653 млн дол. США у 2023 р.) та Індонезія (зростання обсягу торгівлі послугами з 52'275 млн дол. США до 84'641 млн дол. США відповідно), при цьому в основі такої динаміки у випадку Сінгапуру саме показники експорту послуг.

Тобто, протягом 2015–2023 рр. майже всі країн РВЕП збільшили обсяги зовнішньої торгівлі послугами.

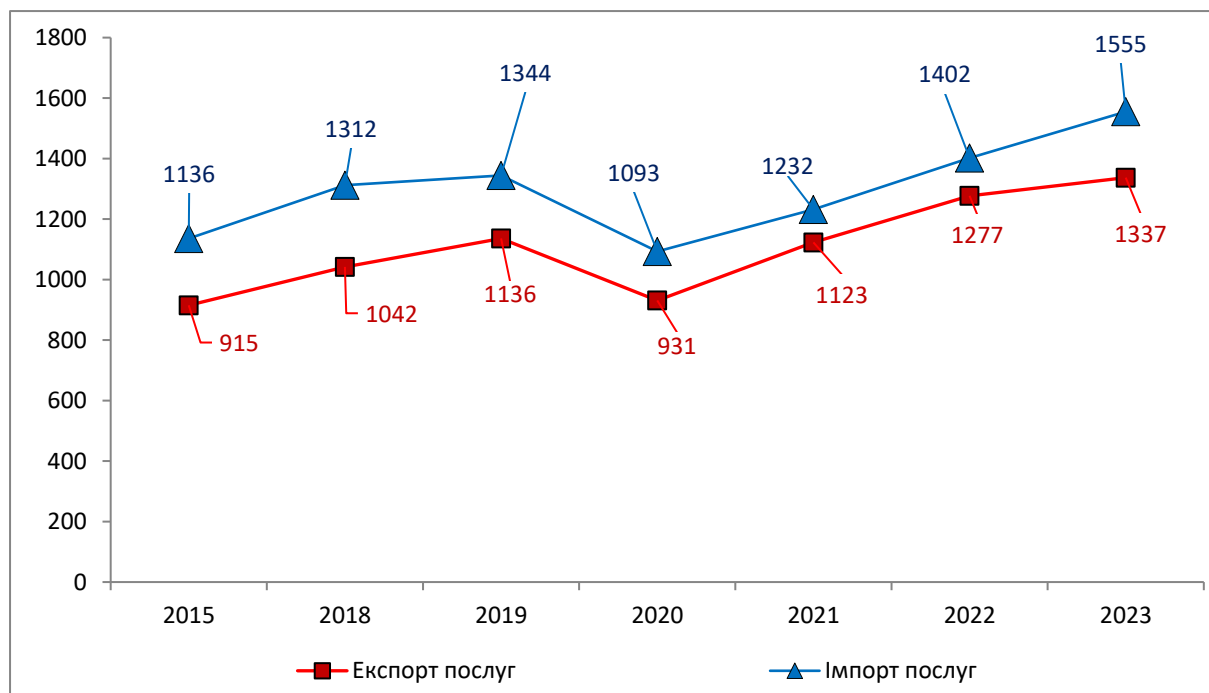

Рисунок 1 – Динаміка експорту та імпорту послуг* РВВП, 2015–2023, млрд дол. США

* US\$ at current prices in millions. Last updated 29 Jul. 2024

Джерело: розраховано за [5]

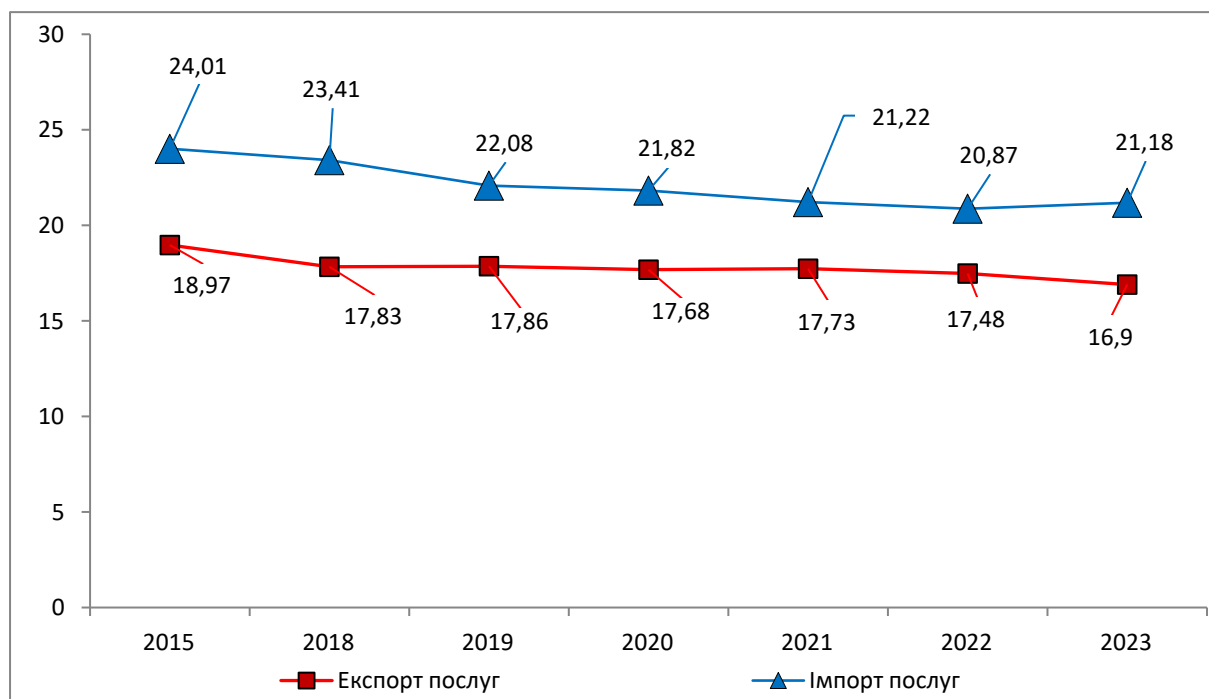

Рисунок 2 – Динаміка питомої ваги експорту та імпорту послуг* РВВП у світовому експорті та імпорті послуг, 2015–2023, %

* US\$ at current prices in millions. Last updated 29 Jul. 2024

Джерело: розраховано за [5]

гами, крім М'янми (–39,33%) та Брунею (–29,26%): В'єтнам – на 82,21%; Індонезія – на 61,91%; Австралія – на 51,83%; Філіппіни – на 48,68%; Лаос – на 45,71%; Японія – на 28,07%; Південна Корея – на 27,87%; Малайзія – на 26,68%; Нова Зеландія – на

26,14%; КНР – на 23,52%; Камбоджа – на 20,65%; Таїланд – на 8,99% (табл. 4).

Протягом 2015–2023 рр., з одного боку, частка зовнішньоторговельного обороту послуг деяких країн у об'єднанні зросла, наприклад: Республіки Сінгапур –

Таблиця 4 – Динаміка зовнішньоторговельного обороту послуг країн РВЕП, млн дол. США, 2015–2023

	КНР	Республіка Сінгапур	Японія	Південна Корея	Австралія	Таїланд
2015	755'436	283'080	337'814	211'462	103'740	111'422
2018	791'881	370'971	392'053	220'863	141'022	139'367
2019	783'872	432'443	428'928	234'523	142'294	138'033
2020	661'717	427'064	367'540	193'862	89'687	76'463
2021	821'271	529'651	380'320	245'184	86'163	83'312
2022	889'109	631'564	380'832	265'910	118'166	101'760
2023	933'116	623'550	432'651	270'400	157'510	121'434
	Малайзія	Індонезія	Філіппіни	В'єтнам	Нова Зеландія	
2015	74'888	52'275	52'091	26'701	25'980	
2018	84'191	62'966	64'445	33'505	30'635	
2019	84'800	70'924	69'489	35'680	33'697	
2020	55'536	39'787	49'778	24'615	23'404	
2021	58'326	42'501	53'101	23'080	23'606	
2022	77'187	66'373	66'348	40'955	28'574	
2023	94'867	84'641	77'450	48'653	32'772	
	Камбоджа	М'янма	Лаос	Бруней	РВЕП	
2015	5'850	6'141	1'376	2'802	2'051'058	
2018	8'467	9'353	2'075	2'155	2'353'949	
2019	9'360	10'683	2'425	2'424	2'479'575	
2020	3'792	7'495	791	1'557	2'023'088	
2021	2'747	4'222	377	1'097	2'354'958	
2022	5'072	4'762	934	1'412	2'678'958	
2023	7'058	3'726	2'005	1'982	2'891'815	

* US\$ at current prices in millions. Last updated 29 Jul. 2024

Джерело: розраховано за [5]

з 13,80% до 21,56%; Австралії – з 5,06% до 5,45%; Індонезії – з 2,55% до 2,93%; Філіппін – з 2,54% до 2,68%; В'єтнаму – з 1,3% до 1,68%; Лаосу – з 0,067% до 0,069%. З другого боку, протягом досліджуваного проміжку часу частка зовнішньоторговельного обороту послуг деяких країн у об'єднанні скоротилася: КНР – з 36,83% до 32,27%; Японії – з 16,47% до 14,96%; Південної Кореї – з 10,31% до 9,35%; Таїланду – з 5,43% до 4,20%; Малайзії – з 3,65% до 3,28%; Нової Зеландії – з 1,27% до 1,13%; Камбоджі – з 0,29% до 0,24%; М'янми – з 0,3% до 0,13%; Брунею – з 0,14% до 0,07% (табл. 4).

Висновки. КНР зменшила як частку експорту послуг, так і частку імпорту послуг у РВЕП та у світі. Протягом 2015–2023 рр. частка експорту послуг КНР впала: у РВЕП – на 2,8% (з 31,3% до 28,5%), у світі – на 1,12% (з 5,94% до 4,82%). Частка імпорту послуг КНР зменшилася: у РВЕП – на 5,78% (з 41,29% до 35,51%), у світі – на 2,39% (з 9,91% до 7,52%).

Питома вага експорту послуг Республіки Сінгапур зросла: у РВЕП – на 9,28% (з 15,25% до 24,53%), у світі – на 1,26% (з 2,89% до 4,15%). Питома вага імпорту послуг Республіки Сінгапур також збільшилася: у РВЕП – на 6,38% (з 12,63% до 19,01%), у світі – на 1% (з 3,03% до 4,03%). За обсягами позитивного сальдо торгівлі послугами у 2023 р. Сінгапур зайняв перше місце (32'552 млн дол. США) серед держав-учасниць РВЕП; на другому місці – Філіппіни (19'120 млн дол. США); на третьому – Камбоджа; на четвертому – Лаос; на п'ятому – М'янма. Десять країн з п'ятнадцяти мають від'ємне сальдо торгівлі послугами у 2023 році. Китай зайняв перше місце за обсягами від'ємного сальдо торгівлі послугами у 2023 р.

серед країн-учасниць інтеграційного об'єднання. Негативне сальдо торгівлі послугами РВЕП становило 217'583 млн дол. США у 2023 році.

Частка експорту послуг Японії скоротилася: у РВЕП – на 2,27% (з 17,72% до 15,45%), у світі – на 0,75% (з 3,36% до 2,61%). Частка імпорту послуг Японії зменшилася: у РВЕП – на 0,93% (з 15,47% до 14,54%), у світі – на 0,63% (з 3,71% до 3,08%). Частка експорту послуг Південної Кореї впала на 1,44% (з 10,69% до 9,25%) у РВЕП, та відповідно – на 0,46% (з 2,02% до 1,56%) у світі; частка імпорту послуг Південної Кореї також дещо скоротилася – на 0,57% (з 10,00% до 9,43%) у РВЕП, та відповідно – на 0,41% (з 2,40% до 1,99%) у світі.

Як засвідчують результати розрахунків, протягом обраного періоду Австралія, Індонезія та В'єтнам збільшили як частку експорту, так і частку імпорту послуг у об'єднанні; у той же час Таїланд, Малайзія, М'янма та Бруней зменшили як частку експорту, так і частку імпорту послуг у РВЕП.

Протягом 2015–2023 рр. динаміка питомої ваги експорту послуг держав РВЕП у світовому експорті послуг має тенденцію до зниження (тренд: $y = -0,2514x + 18,784$), при цьому динаміка питомої ваги імпорту послуг учасниць РВЕП у світовому імпорті послуг також характеризується негативною тенденцією (тренд: $y = -0,5154x + 24,146$). У 2023 р. країни РВЕП експортували 16,9% світового експорту послуг та імпортували 21,18% світового імпорту послуг. Зовнішньоторговельний оборот послуг РВЕП у 2023 р. склав 2'891'815 млн дол. США, продемонструвавши зростання на 40,99% у порівнянні з показником 2015 року.

Список використаних джерел:

1. Інтеграційні процеси в Азії та Африці як складова світового історичного розвитку (кінець XX – початок XXI століття): монографія / за заг. ред. В.О. Шведа. Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2022. 285 с.
2. Радзівська С. О. Глобалізація та регіоналізація у світовому господарстві. НАУ. Київ, 2020. 360 с.
3. Радзівська С. О. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку. ДЕТУТ. Київ, 2018. 375 с.
4. Kistersky L., Marmazov V. & Piliaiev I. Prospects for the East-West civilizational convergence: Confucian tradition democracy in the Republic of Korea. Prague, Coretex CZ SE. 2021. 246 p.
5. UNCTAD Handbooks of Statistics 2016–2023; UNCTAD Data Hub, Empowering development through data and statistics. URL: <https://unctadstat.unctad.org>
6. Wang Keju Advancement of RCEP set to help stabilize global trading system. Asia News Network. May 26, 2025. URL: <https://asianews.network/advancement-of-rcep-set-to-help-stabilise-global-trading-system>

References:

1. Intehratsiyni protsesy v Aziyi ta Afrytsi yak skladova svitovoho istorychnoho rozvytku [Regional integration in Greater East Asia in the 21st century // Integration processes in Asia and Africa as a component of world historical development (end of the 20th – beginning of the 21st century)]. Institute of World History of the NAS of Ukraine, 285 p.
2. Radziyevska S.O. (2020). Hlobalizatsiya ta rehionalizatsiya u svitovomu hospodarstvi [Globalization and regionalization in the world economy]. Kyiv, 360 p.
3. Radziyevska S. O. (2018). Rehionalizatsiya i hlobalizatsiya: vzayemozvyazky ta perspektyvy bezkonfrontatsiynoho rozvytku [Regionalization and globalization: interrelationships and prospects for non-confrontational development]. Kyiv, 375 p.
4. Kistersky L., Marmazov V. & Piliaiev I. (2021). Prospects for the East-West civilizational convergence: Confucian tradition democracy in the Republic of Korea. Prague, Coretex CZ SE. 246 p.
5. UNCTAD Handbooks of Statistics 2016–2023; UNCTAD Data Hub, Empowering development through data and statistics. Available at: <https://unctadstat.unctad.org>
6. Wang Keju Advancement of RCEP set to help stabilize global trading system. Asia News Network. May 26, 2025. Available at: <https://asianews.network/advancement-of-rcep-set-to-help-stabilise-global-trading-system/>

Radziyevska Svitlana

State University “Kyiv Aviation Institute”

TRADE IN SERVICES OF THE MEMBERS OF THE REGIONAL COMPREHENSIVE ECONOMIC PARTNERSHIP

The study focuses on the analysis of the dynamics of exports of services, the dynamics of imports of services, the dynamics of the balance of trade in services, as well as the dynamics of foreign trade turnover of services of China, Japan, South Korea, the Republic of Singapore, Australia, Vietnam, Malaysia, Thailand, Indonesia, the Philippines, New Zealand, Cambodia, Myanmar, Brunei, and the Lao People's Democratic Republic over 2015–2023. To achieve the goal various methods have been used, among which comparative, statistical, graphic analysis. The results of the calculations, based on the UNCTAD Handbooks of Statistics and the UNCTADstat Data Centre, show that the PRC decreased both the share of exports of services and the share of imports of services in RCEP and in the world. The share of China's exports of services dropped: in RCEP – by 2,8% (from 31,3% to 28,5%), in the world – by 1,12% (from 5,94% to 4,82%). The share of China's imports of services fell: in RCEP – by 5,78% (from 41,29% to 35,51%), in the world – by 2,39% (from 9,91% to 7,52%). In 2023, in terms of the trade deficit in services China ranked first (USD 170874 mln) among the RCEP member states. The RCEP overall negative balance of trade amounted to USD 217'583 mln in 2023. The Republic of Singapore increased both the share of exports of services: in RCEP – by 9,28% (from 15,25% to 24,53%), in the world – by 1,26% (from 2,89% to 4,15%), and the share of imports of services: in RCEP – by 6,38% (from 12,63% to 19,01%), in the world – by 1% (from 3,03% to 4,03%). In 2023, in terms of the trade surplus in services among the RCEP member states the Republic of Singapore ranked first (USD 32'552 mln) and the Philippines ranked second (USD 19'120 mln). Ten out of fifteen member states have a negative balance of trade in services in 2023. Both Japan and the Republic of Korea reduced the share of exports of services and the share of imports of services in RCEP and in the world. Australia, Indonesia, and Vietnam grew the share of both exports and imports of services; while Thailand, Malaysia, Myanmar, and Brunei decreased the share of both exports and imports of services in RCEP. During 2015–2023, the dynamics of the share of the RCEP countries' exports of services in the world exports of services has been decreasing (trend: $y = -0.2514x + 18.784$), while the dynamics of the share of the RCEP states' imports of services in the world imports of services is also characterized by the negative trend ($y = -0.5154x + 24.146$). In 2023, the RCEP members' share of the global services exports was 16,9% and that of the global services imports – 21,18% respectively. In 2023, the services trade turnover of the RCEP countries amounted to USD 2'891'815 mln indicating 40,99% increase compared to 2015.

Keywords: transformation of regional development, integration processes in Asia and the Asia-Pacific, ASEAN, RCEP, China, Singapore, exports of services, imports of services, balance of trade in services, trade turnover of services.

JEL classification: F10, F15, O10